

Luontolahja 250-vuotiaalle Kuopiolle

Kaupunkirakennelautakunta 08.10.2025 § 189
7752/11.00.01/2025

Valmistelijat / lisätiedot:

ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec, puh. 044 718 2143

kaupunginmetsänhoitaja Heikki Soininen 044 718 5269

kiinteistöjohtaja Lauri Lytsy, puh. 044 718 5505

ympäristöjohtaja Tanja Ahonen, puh. 044 718 2141

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

apulaiskaupunginjohtaja KYP Jari Kyllönen

Kaupunkirakennelautakunta hyväksyy periaatepäätöksen 250 ha suojelemisesta luontolahjana 250-vuotiaalle Kuopiolle sekä esittää sitä edelleen kaupunginhallitukselle hyväksyttäväksi. Periaatepäätös annetaan vastaukseksi luonnonsuojelualueiden lisäämistä koskeviin kuntalaisaloitteisiin.

Päätös

Merkitään, että ympäristönsuojelusuunnittelija Anniina Le Tortorec ja kaupunginmetsänhoitaja Heikki Soininen saapuivat kokoukseen tämän asian käsittelyn alussa.

Päätösedotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Monimuotoinen luonto ja puhdas ympäristö ovat Kuopion rikkaus, joka tarjoaa asukkaille hyvinvointia ja houkuttelee kaupunkiin sekä muuttajia että matkailijoita. Kuopio sijaitsee valtakunnallisesti arvokkaan Pohjois-Savon lehtokeskuksen alueella, joten Kuopiolla on iso vastuu lehtometsien ja lehtolajiston suojelussa. Kuopion alueelle sijoittuu myös kokonaan tai osittain viisi Pohjois-Savon ELY-keskuksen tunnistamaa luonnon monimuotoisuuskeskittymää. Monimuotoisuuskeskittymät ovat alueita, joille sijoittuu erityisen paljon luontoarvoja. Luonnonsuojelulain 9/2023 11 §:n mukaan kunnan velvollisuus on edistää luonnonsuojelua ja maisemansuojelua alueellaan.

Kaupungin valtuuston hyväksymän luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelman (Lumo) mukaisesti Kuopion kaupungin tavoitteena on lisätä luonnonsuojelualueita siten, että suojelualueet kattavat vähintään 10 % kaupungin metsä- ja suopinta-alasta. Tämä tarkoittaa noin 500 ha:n lisäystä nykyiseen suojelualueverkostoon, joka on tällä hetkellä noin 750 ha. Myös strategisessa metsäsuunnitelmassa on linjattu, että luonnonsuojelualueiden määrää pyritään lisäämään. Lisäksi Kuopio on sitoutunut luontokadon torjuntaan yhdessä muiden Suomen kymmenen suurimman kaupungin kanssa Espoon Luontofoorumissa syyskuussa 2025.

Kaupungin omistamista luonnoltaan arvokkaista metsistä ja puustoisista soista on tehty kattavat kartoitukset vuosien 2023–2024 aikana (Metso-selvitys). Kartoituksissa selvitettiin luonnoltaan arvokkaiden metsien ja puustoisten soiden määrää ja laatua. Selvitykseen valittujen alueiden valinta perustui ennakkotietoihin kohteiden luontoarvoista, pinta-alasta, Kuopion kaupungin metsävaratietoon ja liito-orava tietoon sekä laji.fi-viranomaispalvelussa olevaan lajitietoon. Kartoitusten tuloksena tunnistettiin yli 1000 ha luontoarvoiltaan merkittäviä metsä- ja suoalueita. Kartoitetuilta kohteilta löytyi lukuisia uhanalaisia metsä- ja suoluontotyyppisiä sekä uhanalaisia ja harvinaisia lajistoja.

Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistys on tehnyt kuntalaisaloitteen 250-vuotiaan Kuopion luontolahjasta. He esittävät, että 250-vuotisjuhlan kunniaksi Kuopio kaupunki sitoutuisi suojelemaan laajasta metsäomaisuudesta vähintään 250 ha Metso-selvityksessä tunnistettuja kaikkein arvokkaimpia metsiä (Metso I-luokka). Yhdistys ehdottaa suojeluun Metso-selvityksen kohteista Puijon selänteen (kohteet 1, 2, 3, 4, 5, 6), Jynkän (10, 11, 12), Karhonsaaren (14), Niittylahden (18, 19) ja Tahkon (22) arvokkaita metsiä.

Lisäksi he esittävät, että suojelukohteiden valinnassa tulisi kiinnittää huomiota seuraaviin luonnon monimuotoisuuden merkityksen monipuolisesti huomioiviin näkökulmiin:

1. Ekologiset arvot eli uhanalaisten luontotyyppien ja lajien suotuisan suojelun taso sekä suojelualueiden kytkeytyneisyys maisematasolla toteutuvat.
2. Ekosysteemipalvelut turvataan ilmastonmuutoksen hillitsemisen ja siihen sopeutumisen näkökulmasta.
3. Kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä edistävien monimuotoisten lähimetsien saavutettavuus lisääntyy.

Yksityishenkilö on tehnyt kuntalaisaloitteen luonnonsuojelualueiden verkostosta Kuopion läntisiin kaupunginosiin. Aloitteessa esitetään, että Kuopion kaupunki perustaa Sammalniemeen, Särkiniemen kärkeen, Kivilammen ympäristöön, Ruokoniemelle–Jynkänniemelle ja Jynkänlahden etelärannalle Jynkänvuoren–Jynkänmäen alueelle luonnon monimuotoisuuden säilymisen edistämiseksi luonnonsuojelualueet. Alueet ovat luonnoltaan monipuolisia ja suurelta osin myös hyvin luonnontilaisia tai vähintään luonnontilaisen kaltaisia. Alueilla on paljon lehtoja, järeitä puita, paikoin runsaasti lehtipuita sekä keloja ja lahopuita. Alueilla esiintyy useita uhanalaisia tai harvinaisia lajeja. Lisäksi kaikki alueet ovat aktiivisessa lähivirkistyskäytössä ympärivuotisesti. Aloitteen mukaan luonnonsuojelualueiden perustaminen olisi erittäin merkittävä lisä Kuopion kaupungin nykyisin omistamien luonnonsuojelualueiden verkostoon. Tässä tapauksessa arvoa lisäisi se, että arvokkaat luonnonalueet sijaitsevat tiiviin kaupunkirakenteen sisällä, rannoilla ja välittömästi asuntoalueiden vieressä.

Kuopion kaupungin maaomaisuuden hallinnan ja ympäristönsuojelun palvelut ehdottavat, että kaupunki juhlistaa 250-vuotisjuhlavuottaan suojelemalla 250 hehtaaria luonnoltaan arvokkaita metsä- ja suoalueita. Vaikka alueita ei ehditä virallisesti suojella vielä tämän vuoden aikana, kaupunki sitoutuisi siihen, että alueet valitaan huolella Metso-selvityksen kartoitusten ja muiden luontotietojen perusteella. Suojelualueiden valinnassa otetaan huomioon tehdyissä kuntalaisaloitteissa esille nostetut kohteet. Alueiden valinnassa otetaan huomioon myös kaupungin kasvun ja yhdyskuntarakenteen kehityksen turvaaminen.

Lisäksi kaupungin metsäomaisuuden kokonaisvaltaisessa tarkastelussa pyritään turvaamaan myös kestävä metsätalouden harjoittamisen mahdollisuudet. Tämä tarkoittaa, että suojelun

ulkopuolelle jäävillä metsäalueilla metsänhoitoa suunnitellaan ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävien periaatteiden mukaisesti, huomioiden muun muassa monimuotoisuuden säilyttäminen, hiilensidonta ja virkistyskäyttö.

Valitut metsät ja puustoiset suot rajattaisiin pois metsänhoidon piiristä jo tässä vaiheessa ja valmisteltaisiin suojeluun tulevana vuosina. Suojelu toteutettaisiin esimerkiksi Ely-keskuksen tarjoaman rahoituksen avulla.

Toimivallan peruste

Kuopion kaupungin hallintosääntö 33 § kohta 1.

Kuopion kaupungin hallintosääntö 27 § kohta 8.

Vaikutusten arviointi

Esitys on Kuopion kaupungin strategian mukainen ja tukee erityisesti ilmasto- ja resurssiviisas Kuopio tavoitteita. Esitys tukee Viksu Kuopio ohjelman, luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelman ja strategisen metsäsuunnitelman tavoitteita sekä kaupungin luontositoumusta. Esitys tukee myös hyvinvoiva ja yhteisöllinen Kuopio tavoitteita edistämällä terveellistä elinympäristöä ja lähiluonnon monimuotoisuutta ja sitä kautta luonnosta ihmiselle tulevia hyvinvointivaikutuksia.

Monimuotoiset metsät edistävät ihmisten hyvinvointia tarjoamalla virkistysmahdollisuuksia ja terveyshyötyjä, tukevat kestävästä yritystoimintaa ja työllisyyttä, ylläpitävät metsäluonnon monimuotoisuutta ja ehkäisevät luontokatoa turvaamalla elinympäristöä sekä toimivat tehokkaina hiilinieluina ja hiilivarastointia.

Liitteet

7752/2025 Metso-selvityksen yhteenveto

7752/2025 Kartta Metso-selvityksen alueista

7752/2025 Kartta luonnon monimuotoisuuskeskittymistä Pohjois-Savossa

7752/2025 Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistyksen esitys 250-vuotiaan

Kuopion luontolahjaksi

7752/2025 Kuntalaisaloite uusien luonnonsuojelualueiden verkostosta Kuopion läntisiin kaupunginosiin

7752/2025 Kuntalaisaloite uusien luonnonsuojelualueiden verkostosta Kuopion läntisiin kaupunginosiin kohteet

7752/2025 Vaikutusten ennakkoarviointilomake